

Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet
postmottak@kld.dep.no og postmottak@lmd.dep.no

Hvalstad, 14. juni 2023

Behov for ekstraordinær innsats for å håndtere laksesykdommen «Red Skin Disease»

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) mener det er behov for en koordinert innsats for å komme til bunns i sykdommen «Red Skin Disease» (mer om denne under) som rammer villaksen. Konsekvensene av sykdommen er alvorlige for laksen i Enningdalselva i Østfold, men kan bli dramatiske for langt flere vassdrag i årene framover. Per nå er det en rekke ubesvarte spørsmål knyttet til sykdommen. Vi vet lite om skadepotensialet, men frykter det verste. Det er foruroligende med tanke på Enningdalselvas framtid som lakseelv, men også fordi sykdommen over tid kan ha potensiale til å påvirke svært mange laksebestander. Hva potensialet er vet vi ikke. Det er behov for mer kunnskap, og NJFF ber om at Klima- og miljødepartementet (KLD) og Landbruks- og matdepartementet (LMD) sikrer ressurser slik at det kan framskaffes et nødvendig kunnskapsgrunnlag for å kunne agere på rett vis i årene framover.

NJFF sender denne henvendelsen til både KLD og LMD. KLD som ansvarlig departement for ivaretagelse av villaksen og LMD som ansvarlige departement ovenfor Mattilsynets ivaretagelse av sykdommer og parasitter på villfisk.

Vi håper departementene snarlig tar tak i denne henvendelsen og ser behovet for en ekstraordinær innsats for å unngå at situasjonen vi beskriver under får mer dramatiske konsekvenser enn det som allerede er tilfelle.

Enningdalselva – et tidlig varsel?

Enningdalselva (også kalt Berbyelva) er navnet på den 13 km lange elvestrekningen mellom sjøen Nordre Bullaren i Sverige og Iddefjorden i Halden kommune. Enningdalselva er kjent som en storlakselv, med rekordlaks på 17,7 kg og med gjennomsnittsvekt på 4,5 kg. Arbeidernes Jeger- og Fiskerforening Halden forvalter elva. Det har de gjort siden 1986.

[Skriv her]

I 2002 fikk Enningdalselva i Halden status som nasjonalt laksevassdrag. Dette var en oppfølging av Villaksutvalgets NOU (NOU-1999:9), og en nasjonal satsing på sikre genetisk viktige, norske villaksstammer.

Sommeren 2019 ble det registrert en til da ukjent sykdom som ga betydelig dødelighet hos laks i Enningdalselva. Sesongen 2020 var sykdommen tilbake, og flere 10-talls store lakser gikk igjen tapt. Sykdommen arter seg som en alvorlig hudsykdom som fører til store, åpne sår på fisken mens den ennå er i live (se vedlagte bilder).

AJFF Halden som forpakter elva varslet umiddelbart Mattilsynet da mye syk fisk ble observert. AJFF-Halden tok begge år prøver som ble analysert og vurdert av Veterinærinstituttet. Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) og Universitetet i Bergen har også fått prøver til analyse.

Basert på den relativt begrensede utredningen som da ble gjort, så har en ennå ikke kunnet konkludere med hva som er årsaken til sykdommen. Det lengste en har kommet er i realiteten å gi sykdommen et navn – Red Skin Disease – forkortet RSD. Årsaken til det engelske navnet er at det skal være observert syk fisk også i andre land med tilsvarende uforklarlige symptomer uten å finne noen klar årsakssammenheng.

Fra Veterinærinstituttet hjemmeside:

«Red Skin Disease» hos vill laks: en ny tilstand «Red Skin Disease» er betegnelsen på sykdomsbildet som ble observert i forbindelse med dødelighet hos villaks i bl.a. Enningdalselva sommeren 2019. Sommeren 2019 ble det registrert sykdom og dødelighet hos villaks i Enningdalselva i Østfold. Laksen var typisk i godt hold, men med hudblødninger i karakteristiske røde ringer på buk. Laksen hadde nedsatt bevissthet, den svimet - og lot seg relativt lett fange. Ut over sommeren ble laks fra flere norske elver undersøkt, og i tillegg kom det inn tilsvarende rapporter fra andre Nord-europeiske land. For å lette kommunikasjonen i samarbeidet mellom landene blir «red skin disease» brukt som betegnelse på sykdomsbildet.

Sykdommen er ikke bekreftet eller avkreftet smittsom, men vår forening er av forskere hos NINA anbefalt å ta ut all syk fisk fra elva med tanke på mulig smitte til andre elver.

I sesongen 2021 og 2022 ble det ikke observert syk laks, men etter to år med tilsynelatende frisk laks i elva, har sykdommen kommet tilbake nå i 2023. Vi som er opptatt av villaksen frykter nå at sykdommen truer bestanden så kraftig at laksestammen i Enningdalselva på sikt kan forsvinne for godt. Videre at dette er en smittsom sykdom som over tid vil kunne spres seg til andre elver.

Sett i lys av Enningdalselvas status som nasjonalt laksevassdrag, er RSD i dette vassdraget og en utfordring som uansett fortjener oppmerksomhet på nasjonalt nivå, og innsats deretter.

Det er behov for å snarlig få etablert fisketellere (med videoovervåking) i Enningdalselva, én nederst i elva og én opp mot første innsjø vassdraget, slik at en kan overvåke eventuell syk fisk og bruke dette i de utredningen som må gjøres videre.

Det er avgjørende at forskning og utredning som skal gjøres, søkes samordnet med andre land hvor en har funnet fisk med samme symptomer, særlig Skottland og Sverige.

[Skriv her]

NJFF mener derfor at det nå er behov for å sette av øremerkede midler nå i 2023 med tanke på å søke en konklusjon mht hva RSD faktisk er, og om det er en smittsom sykdom.

Videre at det settes av øremerkede midler til Mattilsynet i statsbudsjettet for 2024 med tanke på å følge opp behov for tiltak, for å monitorere situasjonen i Enningdalselva, og for å hindre videre smittespredning.

Vennlig hilsen

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Eldar Berli
generalsekretær

[Skriv her]

